

N:o 38.

Af herr **Boström, Filip**, angående ändring af §§ 41 och 42 i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897.

Uti sitt den 28 sistlidne februari till bankoutsrottet afgifna yttrande med anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 26 angående förändrad lydelse af vissa §§ i lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897 hafva fullmäktige framhållit, bland annat, att förhållandena borde så ordnas, att utsigt funnes för flera bankers öfvergång till det nya systemet för år 1904, och det, om möjligt, efter hand och på olika tider, hvarför, enligt fullmäktiges åsigt, bankerna borde tilljudas förmåner af den effektiva art, att de svårligen kunde lemnas ur räkningen, då bankerna skola bestämma sig för att tidigare öfvergå eller icke.

Å andra sidan måste det dock vara angeläget, att de ifrågavarande förmånerna komme att begagnas på ett sådant sätt, att de icke hindrade den öfvergång, som ansetts bäst främja det ekonomiska lifvet. Ett enkelt lagbud om beredande af viss och under alla förhållanden gifven ersättning för afträdd sedelutgifning kunde hafva den verkan, i fall ersättningen vore rikligt tilltagen, att de enskilda bankerna, så snart ske kunde, samtidigt afstode från sedelutgifningen för att till fullo taga i anspråk hvad lagen tillerkände dem. Om nu en sådan samtidig öfvergång vid 1903 års slut ansetts kunna medföra svårigheter för affärsrörelsens ostörda fortgång, syntes svårigheterna ej blifva mindre, i fall samtliga banker dessförinnan samtidigt öfverginge exempelvis vid eller kort efter 1901 års slut. Men faran härför kunde, enligt fullmäktiges tanke, svårligen förebyggas, derest icke tillfälle bereddtes för riksbanken att förhandla med vederbörande banker om tid och vilkor för öfvergången.

Härigenom skulle ock en annan fara kunna undvikas, hvilken icke finge lemnas obeaktad. Om nemligen en del banker upphörde med sin sedel-

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 17 Häft. (N:o 38).

utgifning, låge det tydligen inom möjlighetens gräns, att andra utvidgade sin och sökte skaffa spridning för sina sedlar på de håll, der den afträdda sedelutgiftningsrätten lemnade en lucka, som naturligen borde och också kunde fyllas af riksbanken, derest denna sattes i tillfälle att förbinda den bank, som upphört med egen sedelutgifning, att för framtiden använda endast riksbankens sedlar.

Hade åter så ej skett, skulle den afsedda minskningen efter hand af de enskilda bankernas sedlar kunna blifva i viss mån illusorisk och den successiva afvecklingen till stor del omöjliggöras.

Med afseende å de förmåner, som skulle tilldelas de enskilda bankerna, ansågo fullmäktige, att någon ändring i 1897 års bestämmelser, på hvilka en eller annan bank med skäl ansett sig kunna räkna, ej borde ega rum, utan de tillförsäkrade förmånerna bibehållas för de banker, som utan särskildt aftal med riksbanken upphörde med sin sedelutgifning vare sig före eller vid utgången af år 1903. För de banker deremot, som vore villiga att, efter aftal med riksbanken, före 1903 års slut afstå från sin sedelutgifning, ville fullmäktige tillstyrka i hufvudsak de förmåner Kongl. Maj:t föreslagit.

Dock ansågo fullmäktige, att, då sedelstocken den 1 januari 1901 skulle läggas till grund för beräkningarna, beviljandet af kreditiv till 75 procent i förening med rediskontering till 25 procent kunde blifva för riksbanken betungande, medan förhållandet stälde sig betydligt lättare, om kreditiven utbyttes mot lån. För de enskilda bankerna syntes låneformen vara fullt tillfredsställande och i lika hög grad befordra möjligheten att på lämpligt sätt och utan olägenheter för allmänheten afveckla grundfondshypoteken, synnerligast om lånens återbetalning utsträcktes på längre tid, så att den skulle fortgå med $\frac{1}{8}$ om året från och med 1903 års slut till utgången af 1910.

Vidkommande den af herr Berlin i Första Kammaren väckta motionen om beredande af vissa förmåner åt bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland i ersättning för den redan 1898 afträdda sedelutgiftningsrätten hafva fullmäktige, som funnit någon ändring af det såsom beräkningsgrund fastställda sedelbeloppet svårligen nu kunna ifrågakomma, förordat, att aktiebolaget skall få åtnjuta samma förmåner i öfrigt som de enskilda banker, hvilka upphöra med sin sedelutgifning före 1903 års slut, under förutsättning, att bolaget med riksbanken träffar sådant aftal, ofvan är sagdt med hänsyn till nämnda banker.

På ofvan anförda skäl får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta *dels* ett så lydande tillägg till § 41 i lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897:

I stället för enskild bank ofvan tillförsäkrade förmåner må fullmäktige i riksbanken ega rätt till enskild bank, som före 1903 års utgång afstår från sin sedelutgifning och icke indragit eller under aftalstiden indrager något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, efter med fullmäktige träffadt aftal om tiden och vilkoren för upphörande af dess sedelutgifning, dels mot säkerhet, som af fullmäktige godkännes, bevilja lån intill sjuttiofem procent af det belopp, hvartill den enskilda bankens utelöpande sedlar den 1 januari 1901 uppgingo, att från och med år 1903 årligen före december månads slut återbetalas med en åttendedel af det ursprungliga beloppet, skolande sålunda lånet vid utgången af år 1910 vara till fullo återbetaldt, och mot ränta två procent lägre än riksbankens gällande tre månaders diskonto, dock icke lägre än två procent, dels medgifva rediskonteringsrätt i riksbanken af vexlar, som af fullmäktige godkännas, intill tjugufem procent af den enskilda bankens den 1 januari 1901 utelöpande sedelbelopp och mot diskonto, icke öfverstigande två tredjedelar af det eljest i riksbanken gällande, börande jemväl denna rediskonteringsrätt från och med utgången af år 1903 årligen minskas med en åttendedel af det ursprungliga beloppet.

Vid de förmåner, som sålunda medgifvits enskild bank, må fullmäktige ega rätt bibehålla aktiebank, hvartill enskild bank blifvit ombildad.

Då enskild bank genom aftal med fullmäktige i riksbanken förbundet sig att vid viss tidpunkt afstå från sin sedelutgifningsrätt, skall chefen för finansdepartementet derom af fullmäktige ofördröjligen underrättas.

Derjemte ega fullmäktige rätt att med bankaktiebolag, hvartill enskild sedelutgifvande bank före den 1 januari 1901 ombildats, träffa aftal om beviljande af de förmåner med hänsyn till lån och rediskontering, ofvan omförmäلتs, att beräknas efter samma enskilda banks den 1 januari 1896 utelöpande sedelbelopp;

dels att § 42 i samma lag måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Bland de tillgångar, som enligt § 7 skola motsvara riksbankens sedelutgifning utöfver det enligt § 6 medgifna

belopp, må inberäknas ej mindre till utgången af år 1903 jemväl sådan kreditfordran hos enskild bank, som i § 41 omförmäles, än ock till 1910 års slut sådant enskild bank meddeladt lån, som omförmäles i samma paragraf.

Stockholm den 8 mars 1901.

F. A. Boström.
